

контексті євроінтеграційних та глобальних викликів”. Тези доповідей. Частина 3. (Харків, 20-21 квітня 2016 р.) – Харків: ХНУБА, 2016. – С.126-128.

7. <https://www2.deloitte.com/ua/uk/pages/press-room/research/social-progress-index-2017>

8. <http://www.socialprogressindex.com/>

9. SPI-2016-Main-Report

10. <http://visionofhumanity.org/indexes/global-peace-index/>

Слободянюк О.Р., студент гр. ЕК-151
Науковий керівник – Дерій Ж.В., д.е.н., професор
Чернігівський національний технологічний університет (м. Чернігів, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЦИКЛІЧНОСТІ

Тема інфляції є актуальною, оскільки зростання індексу споживчих цін є характерним процесом для будь – якої економіки країни. Навіть невеликий відсоток інфляції є нормальним явищем, тому що не чинить значного впливу на добробут населення.

Питання щодо сутності, змісту, причин виникнення інфляції, напрямів боротьби з нею серед вчених економістів не мають єдиного підходу. Серед вітчизняних вчених-економістів, які досліджували сутність, причини виникнення та наслідки прояву інфляції є А.В. Базилевич, С.В. Мочерний, Ю.В. Ніколенко, В.О. Рибалкін, В.Д. Сірко та багато інших. Серед науковців, які займалися дослідженням інфляції та її впливу на економічне зростання, слід особливо відзначити таких, як Н.В. Касьянова, І.М. Лесік, Е.Г. Мельник, О.І. Петрик, Л.В. Тіверядська та ін.

Причиною інфляції можуть бути такі фактори як: циклічні і сезонні коливання в економіці, структурні зрушення у виробництві, монополізація ринку, надмірна емісія грошей, зростання дефіциту державного бюджету (боргу), воєнні дії і інше.

Інфляція проявляється у зростанні цін на товари й послуги, зниженні життєвого рівня населення, безробітті, зниженні економічної активності підприємств, знеціненні національної валюти, зменшенні реальної заробітної плати основних працівників.

Основним показником, за допомогою якого вимірюється інфляція в країні, є коефіцієнт інфляції, або індекс споживчих цін (ІСЦ), який характеризує загальну зміну цін на товари і послуги у поточному періоді порівняно з минулим.

У табл. 1 наведено індекс споживчих цін за деякими категоріями протягом 2014 – 2017 рр..

Таблиця 1

Індекс споживчих цін за деякими категоріями протягом 2014 – 2017 р.,%

Групи товарів	Роки			
	2014	2015	2016	2017
Всі товари та послуги	124,9	143,3	112,4	113,7
Продукти харчування	124,5	140,1	103,2	118,3
Хліб	126,4	145,7	107,4	120,1
М'ясо та м'ясопродукти	127,5	122,5	105,0	129,4
Молоко	113,7	127,4	123,3	123,1
Яйця	135,3	159,4	90,4	121,2
Фрукти	155,9	148,2	93,5	134,5
Овочі	89,4	166,7	71,4	124,7
Цукор	122,8	169,8	98,8	92,6
Алкогольні напої, тютюнові вироби	125,9	122,7	122,5	120,7
Одяг і взуття	114,5	135,6	105,5	110,6
Житлово – комунальні послуги	134,3	203,0	147,2	110,6
Електроенергія	111,3	166,9	160,0	128,1
Природний газ	162,8	373,0	142,0	101,2
Гаряча вода, вода	146,9	178,4	188,0	103,5
Транспорт	141,6	120,4	111,4	116,7
Паливо та мастила	160,7	112,5	119,5	120,0
Транспортні послуги	122,2	127,0	105,0	122,7
Освіта	104,7	124,2	113,7	114,9

У 2014 році відбувався стрімкий розвиток інфляційних процесів, що супроводжував початок економічних реформ. За підсумками року споживчі ціни зросли на 24,9 % унаслідок девальвації гривні, підвищення адміністративно регульованих цін і стрімкого зростання інфляційних очікувань, за 2015 рік інфляція склала 43,3 %, 2016 рік відповідно 12,4 %.

Істотний вплив на загальний інфляційний фон в Україні мало підвищення цін на товари та послуги, що регулюються адміністративно. Протягом 2014 року вони зросли на 34,3 % переважно внаслідок підвищення тарифів у сфері ЖКГ. Уперше відбулося зростання цін на сири продукти харчування (на 24,5 %), зокрема, через подорожчання їхнього імпорту, а також через збільшення витрат на вітчизняне виробництво. Попри значне зниження доларових цін на нафту на світових ринках основний вплив на вартість палива в Україні зумовив курсовий чинник. У результаті ціни на паливо підвищилися протягом року на 60,7 %.

У 2016 році відбулося стрімке зниження споживчої інфляції до 12,4 %, тоді як у 2015 році споживчі ціни зросли на 43,3 % . Такому зниженню інфляційних процесів у 2016 році сприяли фіскальна та монетарна політика, послаблення інтенсивності військового конфлікту на сході України.

У грудні 2017 року порівняно з листопадом споживчі ціни зросли на 1 %, а з початку року (до грудня 2016 року) ціни в Україні зросли на 13,7 %. Продукти за 2017 рік подорожчали на 18,3 %. Більше всього подорожчали фрукти – на 34,5% і м'ясо – на 29,4 % (така ситуація пояснюється зовнішніми і внутрішніми чинниками, тому що на світовому ринку ціна на м'ясо пішла вгору і наші виробники, які спеціалізуються на м'ясних породах свиней були зацікавлені в тому щоб вирощувати поголів'я і реалізовувати морожені м'ясні продукти за кордон), цукор подешевшав на 7,4 %. Ціни на алкогольні напої та тютюнові вироби зросли на 20,7 %, одяг і взуття подорожчали на 10,6 %. За статистичними даними країн індекс споживчих цін за 2017 рік зріс на 6,7% - в країнах пострадянського простору, на 2,6% - в Європі, водночас в Україні на 13,6%, що є абсолютним рекордом.

Щодо 2018 року по прогнозам економістів не передбачається різкого підвищення цін (прогнозний індекс інфляції складе 7,3 %), в першому півріччі продукти коштуватимуть стільки ж як у 2017 році, курс 30 гривень за долар буде досягнуто уже до літа, впродовж усього року будуть незначні валютні коливання у діапазоні 27 – 30 гривень за долар, а також передбачається зростання ціни на пальне аж до сорока гривень за літр бензину.

Отже, у результаті проведеного аналізу індексу інфляції можна зробити висновки, що для економіки сучасної України, проблема інфляції є гострою і актуальною, зростання цін на споживчі товари призведе до поглиблення негативних соціально-економічних наслідків. До негативних наслідків інфляційних процесів можна віднести зниження реальних прибутків населення, знецінення заощаджень. Для вітчизняної інфляції основними формами виявлення є підвищення цін на товари і послуги, зниження курсу гривні, зниження купівельної спроможності населення, зростання заборгованостей по кредитах, збільшення дефіциту державного бюджету та інше.

Саме тому потрібно проводити певні антиінфляційні дії з боку держави, які б дали змогу стримувати високі темпи інфляції. Таким чином, необхідно використовувати основні антиінфляційні заходи: регулювання системи оподаткування (зниження податків і стимулювання виробництва); розвиток ринку цінних паперів; обмеження бартерних операцій; відмова Нацбанку від прямого кредитування бюджетного дефіциту та збанкрутілих підприємств; запровадження комерційних платіжних інструментів (векселів); виплата заборгованостей по зарплатам; ефективна монетарна політика; скорочення бюджетного дефіциту; раціоналізація зовнішньоекономічної політики; підвищення норми заощаджень і зменшення рівня їх ліквідності.

Список використаних джерел

1. www.ukrstat.gov.ua
2. Інфляція в Україні: минуле, сьогодні та майбутнє. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://voxukraine.org/2015/03/31/inflation-in-ukraine-past-present-and-future-ukr/#imageclose-7561>
3. Ганусик Ю.Б. Закономірності розвитку інфляції в Україні в умовах циклічності [Електронний ресурс]: Глобальні та національні проблеми економіки, Вип. № 5, 2015. – С. 818-825. – Режим доступу: <http://globalnational.in.ua/archive/5-2015/167.pdf>
4. Shkarlet, S. M. The current state and prospects of development of international electronic commerce / S. M. Shkarlet, I. O. Khomenko / Науковий вісник Полісся. – 2017. – № 2 (10). Ч. 2. – С. 133-138.
5. Тівєриадська Л.В. Інфляційні процеси та їх соціально-економічні наслідки в Україні / Л.В. Тівєриадська, А.М. Якименко // Економічний простір. – 2015. – № 93. – С. 175-188.
6. Хоменко І.О. Вплив світової валютно-фінансової кризи на економіку України / І.О. Хоменко, З.Г. Башманова // Вісник Чернігівського державного технологічного університету: зб. наук. праць. – Чернігів: ЧДТУ, 2009. - № 38. – 91-101с.